

Skandinaviske Naturforskeres Forsamling, hvor man to Gange havde den Glæde, at høre hans veltalende Røst. Dette var hans sidste Ophold blandt os; men i Fraværelsen vedligeholdte han, som man kunde vente af ham, sin Kjærlighed til det gamle Fædreland, og sin Interesse for Alt, hvad der vedkom dette. Endnu i sine sidste Dage gav han nye Beviser herpaa, ved et skriftligt Arbejde over Underviisningsvæsenet, og navnlig om Sorøe Akademie, som han tilstillede *Hans Majestæt Kongen*. Han erkjendte i sine sidste Aar med Taknemmelighed sin Lykke, og yttre i sit Levnetsløb paa flere Steder sin Glæde over at de to ved Aand og Dannelse udmærkede Konger, som staae i Spidsen for de to Lande, som hans Hjerte omfattede med den største Kjærlighed, hædrede ham med en saa smigrende Bevaagenhed, og derved flettede en ny Blomst i den Krands, som ræktes ham af begge Landes Borgere.

MINDESKRIFT OVER J. D. BRANDIS

(VIDENSKABERNES SELSKABS OVERSIGTER 1846. P. 39—41.)¹

Mødet den 20de Marts.

Secretairen, Conferentsraad *Ørsted*, forelæste et Mindeskraft over Conferentsraad *Brandis*:

Joachim Dietrich Brandis var født i Hildesheim 1762, den 12te Marts, af en anseet patricisk Familie. Han studerede ved det Göttinger Universitet i den første Halvdeel af Firesindstyveaarene i forrige Aarhundrede, paa en Tid da dette Universitet nød den høieste Anseelse i Tydskland, og talte Mænd, som *Blumenbach*, *A. G. Richter*, *Lichtenberg*, *Heyne*, *Kästner*, blandt sine Professorer. *Brandis* udmærkede sig tidligt, og vandt ved et Priisskrift over de fede Oliers Natur en Præmie ved den første Priisuddeling, som fandt Sted ved det Göttinger Universitet, nemlig den 4de Juni 1785. Aaret efter, 1786, blev han Doctor i Medicinen. Endnu i samme Aar holdt han Forelæsninger som Privatdocent. Han blev dog nu ikke længere ved Universitetet; men den aandrige og lærde unge Mand havde under sit Ophold vundet Yndest og Venskab hos sine

¹ [Findes ogsaa i: Samlede og efterladte Skrifter af *H. C. Ørsted*. Bd. 8. 117. Kjøbenhavn 1852.]

berømteste Lærere; blandt andet havde *Blumenbach* foreslaaet ham, til at deeltage som Naturforsker i den Jordomseiling, paa hvilken *Georg Forster* gjorde sig berømt, og *Kästner* lod ham deeltage i den Oversættelse, han udgav af det Svenske Vetenskapsacademiens Skrifter. Allerede 1787 blev han Landphysicus i det Hildesheimske Amt Steuerwald, 1788 Sanitetsraad i Hildesheim, 1790 Brunsvigsk Hofraad, Læge i Holzminden og Badelæge i Drieburg, hvor han opholdt sig om Sommeren. Saa mange Forfremmelser havde han allerede opnaaet, da han var 28 Aar gammel, men han retfærdiggjorde de Forventninger, man havde om ham. Drieburger Badet hævedes ved ham til en stor Anseelse, som endnu forøgedes ved hans 1792 udgivne Bog over Brugen af dette Vand. 1795 udgav han sin Bog, »über die Lebenskraft«, som blev optaget med udmærket Bifald. Sin utrættelige Flid viste han ved endnu samme Aar at udgive en Oversættelse af *Abernethys* physiologiske og chirurgiske Forsøg, og begynde Oversættelsen af *Darwins* berømte Zoonomie, som i de nærmeste Aar derefter fuldendtes. Den bestaaer, som bekyndt, af 3 Dele.

Han udgav videre 1798 sin Bog over Metastaserne, og 1802 Erfaringer om Jernmidlerne i Almindelighed, og Drieburger-Vandet isærdeleshed.

I Aaret 1803 blev han kaldet til Professor i Kiel, med Tittel af Archiater. Han underviste her med meget Held i Medicinens Theorie og Praxis, bevirkede Stiftelsen af et Hospital og havde stor Deel i Stiftelsen af Sanitetscollegiet i Kiel, hvis Director han blev. Han vedblev imidlertid, ligesom stedse forhen og siden, at virke som Skribent. Han udgav blandt andet i dette Tidsrum sin Pathologie 1808.

Han forblev kun i Kiel indtil Efteraaret 1809, da han forflyttedes til Kjøbenhavn, fornemmelig som Læge for Hendes Majestæt den daværende Dronning, nuværende Enkedronning. I denne Anledning blev han i Aaret 1810 udnævnt til Kongelig Livlæge.

Fra denne Ansættelse blev Danmark hans stadige Opholdssted. Han vedblev, som man kunde vente, sin Skribentvirksomhed. Vi ville ligesaalidet her, som med Hensyn paa de øvrige Tidsrum, forsøge en Opregning af alle hans Skrifter og Afhandlinger, men nævne blot følgende:

Über psychische Heilmittel und Magnetismus 1817.

Über humanes Leben 1825.

Über den Unterschied zwischen epidemischen und ansteckenden Fiebern 1831.

Nosologie und Therapie der Kachexien 1ster B. 1834, 2ter B. 1839.

Über Leben und Polaritæt 1836.

I Aarene 1812–1814 holdt han efter Opfordring medicinske Forelæsninger her, som erindres med varm Taknemmelighed af hans dygtigste Tilhørere.

Som praktisk Læge nød han ligesaavel her, som paa sine tidligere Opholdssteder stor Anseelse. Hans Lægepraxis var ikke udbredt, men meget vigtig. Han holdt ikke af at raadspørges om Smaating, med mindre disse angik Personer, for hvem han havde Interesse; men i vanskelige Tilfælde var han beredt til Hjælp. Hans vidunderlig skarpe Blik lod ham i Bedømmelsen af en Sygdom hurtigt opdage, hvorpaa det kom an, og i Farens Øieblik træffe sit Valg med snarraadig Dristighed. Han havde derfor den Glæde at redde mangan et Liv, hvorom man havde opgivet Haabet. Hans kraftige Personlighed udøvede en stor Indflydelse paa de Syge, deels ved at indgyde dem Tillid, deels endog ved at udøve et Slags aandelig Tvang over dem. Han mindes og vil endnu længe mindes i mange Familier, hvor hans Nærværelse bragte enten Hjælp eller Trøst.

Den samme kraftfulde Personlighed, som han viste i Udøvelsen af Lægekunsten, yttrede sig i hans Omgangsliv. Han viste sig der ildfuld, underholdende, rig paa allehaande Minder, lærd og erfaren i mange Retninger, hurtig til vittige Svar.

Det manglede ikke hans Fortjenester paa behørig Paaskjønnelse. I Aaret 1809 blev han Ridder af Dannebrogen, 1811 Etatsraad, 1826 fik han Dannebrogsmændenes Hæderstegn, 1828 blev han Conferentsraad, 1836 Commandeur af Dannebrogen.

Da han 1836 havde tilbagelagt 50 Aar, siden han blev Doctor i Medicinen, erholdt han fra det Göttinger Universitet et Jubeldiplom, og fra vort Universitet baade Jubeldiplom som Doctor i Medicinen og Æresdiplom som Doctor i Philosophien. Det Kieler Universitet sendte ham en udmærket skjøn Lykønskningsskrivelse. Fra Sundhedscollegiet i Kiel tilstilledes der ham ligeledes en Lykønskningsskrivelse. Fra det Kongelige Huus modtog han kostbare Foræring. En Forening af Medborgere, som paaskjønnede hans Værd, sendte ham ogsaa en udmærket Foræring bestaaende i en Bordopsats af Sølv,

forfærdiget efter *Bissens* Tegning ved *Dahlhof*.¹ Dette Kunstværk skal efter hans Ønske bevares som Familieeiendom.

Han havde været 3 Gange gift, nemlig: Første Gang 1788 — 1790 med *Juliane Link*, Søster til den berømte Botaniker *Link*, og Enke efter Dr. *Schnekker*, som havde havt megen Indflydelse paa hans videnskabelige Dannelse. Af dette Ægteskab havde han sin berømte Søn, *Christian August Brandis*, Professor i Bonn, og en Datter, som blev gift med hans Broder. Hans andet Ægteskab var med *Henriette Wilhelmine Vorthmann* (død 1817), med hende havde han 4 Sønner og 1 Datter, af hvilke to Sønner, bortreves medens Faderen levede. Det tredie Ægteskab var med *Jane Markoe* (1818), som værdigt forskjønnede de sidste 27 Aar af hans Liv, og nu tillige med en Søn og en Datter beklager hans Død.

Den 29de April endte han sit lange, hæderlige Liv.

EN UNDERSØGENDE DIALOG, HENHØRENDE TIL DET SKJØNNES NATURLÆRE

(VIDENSKABERNES SELSKABS OVERSIGTER. 1846. P. 89—90.)²

Mødet den 12te Juni.

Conferentsraad *H. C. Ørsted* forelæste en undersøgende Samtale, henhørende til det Skjønnes Naturlære, og som nærmest knyttede sig til Vandspringet; men ved denne Betragtning af en bestemt Gjenstand, mener Forfatteren tillige at belyse en Deel af det Skjønnes Naturlære i Almindelighed. Grunden til den Fornøielse, et Vandspring opvækker hos os, er den Mangfoldighed af Naturtanker, som udtrykkes deri. Vel gjør man sig under Nydelsen ikke Rede derfor; men vor indre Sands, som er frembragt og indrettet efter de samme Fornuftlove som den ydre Natur, føler en Tilfredsstillelse ved Indtrykket af de under en Enhedsform sammentrængte Naturtanker. Allerede det, at Vandet stiger imod Tyngden, fremkalder Følelsen af en skjult løftende Kraft. Den stigende Tykkelse af Vandstraalen, fremstiller os en fortsat Voxen, og meddeler os derved Følelsen af en alle Dele gjennemtrængende

¹ [p: Dalhoff.]

² [Samme Emne i: »Aanden i Naturen« I. P. 37—54. 2. Udg. Kjøbenhavn 1851.]